

Utbildningsdepartementet

U2025/00630

2025-06-13

Till u.remissvar@regeringskansliet.se
u.s.remissvar@regeringskansliet.se

Remissvar: Kunskap för alla – nya läroplaner med fokus på undervisning och lärande (SOU 2025:19)

Stiftelsen Friends (nedan Friends) är en barnrättsorganisation som arbetar mot mobbning, kränkningar och diskriminering – i skolan, inom idrotten och i digitala miljöer. Friends har beretts tillfälle att yttra sig över betänkandet *Kunskap för alla – nya läroplaner med fokus på undervisning och lärande* (SOU 2025:19) och vill utifrån sitt uppdrag lämna följande yttrande.

Övergripande synpunkter

Friends menar att utredningen och förslagen inte tillräckligt möter den verklighet barn lever i idag. I en ständigt uppkopplad värld och i en osäker omvärld där framtiden är svår att förutsäga är det viktigt att bygga resiliens hos barn och unga. Skolan kan inte ensidigt fokusera på kunskapsöverföring, utan behöver ha ett tydligare fokus på de förmågor barn behöver utveckla. Både för att kunna leva sina liv här och nu samt för att kunna hantera samhällsutvecklingen på längre sikt.

De förändringar som föreslås i betänkandet riskerar att försvaga skolans främjande och förebyggande trygghetsarbete. Friends menar att det är viktigt att sätta fokus på det arbetet i de inledande delarna av läroplanen och att dessa delar behöver innehålla formuleringar om att aktivt motverka kränkande behandling samt behålla fokus på sex, samtycke och relationer. Forskningen på området är tydlig: sociala och emotionella förmågor är avgörande för ett tryggt skolklimat och därmed även skolprestation (Friendsrapporten 2024).

Att elever inte ska få undervisning som utvecklar ett kritiskt och ansvarsfullt förhållningssätt till digitala miljöer förrän på mellanstadiet är inte rimligt när över 80 procent av lågstadbarn använder internet varje dag (Internetstiftelsen).

Friends möter skolpersonal som menar att de inte hinner adressera det barnen möter på nätet i tillräcklig utsträckning idag och att det skulle behöva vara en större del av undervisningen, inte mindre. Detta gäller även yngre barn. Att utjämna skillnader i digitala kompetens utifrån hemmiljö en del av skolans kompensatoriska uppdrag. Alla barn behöver tidigt få verktyg från skolan för att kunna vara trygg i digitala miljöer.

Friends vill se att de reviderade läroplanerna bättre speglar internationell policy, där UNESCO, WHO och OECD lyfter att skolan måste fokusera mer på barn och ungas sociala, emotionella och digitala förmågor.

Friends har i tidigare remissvar under våren lyft och vill återigen påpeka att vi ser en värdeförflyttning där barns sociala utveckling nedprioriteras och trygghet i skolan kommit att handla mer om disciplinära åtgärder än främjande och förebyggande arbete. Det är också av yttersta vikt att alla de utredningar och förslag som nu föreslås på skolområdet gemensamt analyseras och att konsekvenserna redogörs för på ett sätt som är överblickbart.

Läroplanernas inledande delar

4.3 Förslag och bedömningar om inledande delar i nya läroplaner för de obligatoriska skolornerna

Friends avstyrker förslaget att ta bort formuleringen om att ”var och en som verkar inom utbildningen ska främja de mänskliga rättigheter och aktivt motverka alla former av kränkande behandling” i 1 kap. 5§ skollagen. Samstämmigt med betänkandet *Tid för undervisningsuppdraget – åtgärder för god undervisning och läraryrkenas attraktivitet (SOU 2025:26)* föreslås här att ”personalens ansvar för att aktivt motverka kränkande behandling inom utbildningen enligt 1 kap. 5 § skollagen flyttas till en ny bestämmelse i 6 kap. skollagen.”

Friends anser att formuleringen bör finnas kvar i lagens inledande delar, för att understryka vikten av att alla aktivt ska motverka alla former av kränkande behandling.

Friends ifrågasätter att de inledande delarna i läroplanen ska kännetecknas av en fast kunskapsinriktning och att detta beskrivs som en motsättning till förmågeutveckling. Friends föreslår att läroplanens inledande kapitel formuleras så att barn och ungas utveckling av hela sin kapacitet – kunskapsmässig, praktisk, social och emotionell – blir tydlig.

Ärendet har föredragits av barnrättsjurist Lisen Bergquist samt forskningsledare Magnus Loftsson vid Friends.

A handwritten signature in black ink, appearing to read "M. Frankel".

Maja Frankel
Generalsekreterare, Stiftelsen Friends